

Uued teadusdoktorid

Made Laanpere

25. augustil 2015 kaitses Made Laanpere arstiteaduse filosoofiadoktori väitekirja „Naiste seksuaalintervist ja reproduktiivseid valikuid mõjutavad tegurid Eestis“ (*Factors influencing women's sexual health and reproductive choices in Estonia*). Töö juhendaja oli prof Helle Karro TÜ naistekliinikust ja oponent professor Johanne Sundby Oslo Ülikoolist

Maailmas moodustavad seksuaal-tervisega seotud probleemid kolmandiku viljakas eas naiste enneaegse haigestumuse ja suremuse põhjustest, Eestis tulenevad need probleemid peamiselt sotsiaalsest ja soolisest ebavõrdsusest. Uurimistöö eesmärk oli analüüsida Eesti naiste soovimatuid rasedusi ja neist hoidumist ning paarisuhtevägivalda.

Viimasel kahel kümnendil on abortiivsuskordajad pidevalt vähenenud, eriti nooremate naiste hulgas. Kordusabortide tase näitab langustrendi kõigis sotsiaal-majanduslikes rühmades, kuid jääb kõrgemaks rahvastikus, kelle emakeel ei ole eesti keel. Suur osa rasedust mittesoovivatest naistest kasutab ebatõhusaid rasestumisvastaseid meetodeid. Eesti emakeelega vastajatest ei kasutanud üldse või kasutas ebatõhusaid rasestumisvastaseid meetodeid 27,3% ja muu emakeelega vastajatest 39,8%.

Ebatõhusa kontratseptsiooni ning soovimatute raseduste riskiga on seotud paarisuhtevägivald, mille levimus Eestis on väga suur. 18,4% naistest olid kogenud kehalist või seksuaalset paarisuhtevägivalda uurin-gule eelnenud aasta jooksul.

Andres Lust

27. augustil 2015 kaitses Andres Lust farmaatsia filosoofiadoktori väitekirja „Vee mõjul toimuvad polümorfse raviaine tahke vormi muutused – nende mõju ravimpreparaadi toimele“ (*Water mediated solid state transformations of a polymorphic drug – effect on pharmaceutical product performance*). Töö juhendajad olid vanemteadur Karin Kogermann ja prof Peep Veski TÜ farmaatsia instituudist ning oponent prof Guy Van Den Mooter Leuveni Katolikust Ülikoolist.

Kasutatud mudelraviaine piroksikaami (PRX) lahustuvus ja lahustumiskiirus sõltusid kasutatud tahke aine vormist. PRXi *in vitro* disso-lutsioonikatsetes vabanes kapsli-kestist kõige kiiremini amorfse tahke dispersioonina valmistatud PRX (SD), vabanemiskiiruselt teine oli PRXi veevaba polümorfne vorm (AH) ja kõige aeglasem vabanemine oli piroksikaami monohüdraadil (MH). MH jäi lahustumiskeskonnas stabiilseks, AH ja SD kristalliseerusid vastavalt 220 ja 10 minuti jooksul MHna.

Amorfse PRXi kasutamine SDna parandas raviaine biosaadavust võrreldes kristalliliste tahke aine vormidega. PRX säilitas amorfse vormi SDs 6 kuu jooksul, kui teda säilitati madala õhuniiskuse juures. 40% ja 75% suhtelise õhuniiskuse juures toimus raviaine kristalliseerumine AH ja MHna vastavalt 1 ja 3 kuu jooksul. Tuvastati, et AH ja MH säilitavad alge tahke aine vormi, amorfne piroksikaam SDs kristalliseerus 10 minuti jooksul MHna.

Anna Klugman

1. septembril 2015 kaitses Anna Klugman (end Penkina) arstiteaduse filosoofiadoktori väitekirja „Abiainete – eeltöödeldud lignotselluloosi, ligniini ja polüvinüülpürrolidooni – funktsionaalsusega seotud omaduste iseloomustamine farmatseutiliste ravimvormide valmistamiseks“ (*Functionality related characterization of pretreated wood lignin, cellulose and polyvinylpyrrolidone for pharmaceutical applications*). Töö juhendajad olid prof Jyrki Tapio Heinämäki ja vanemteadur Karin Kogermann farmaatsia instituudist. Oponent Ossi Korhonen Ida-Soome Ülikoolist.

Ravimivormi omadused sõltuvad abiainetest. Lignotselluloosi ja ligniini ei ole varem abiainetena uuritud, nende füsikokeemilistest ja tehnoloogilistest omadustest on vähe teada. Uuringu eesmärk oli analüüsida lignotselluloosi ja ligniini füsikokeemilisi ja funktsionaalsusega seotud omadusi.

Biomaterjalide erinevate omaduste uurimiseks valmistati ravimivormideks tabletid mehaaniliselt oluliste omaduste uurimiseks, tahke dispersioon toimeaine lahustuvuse parendavate omaduste uurimiseks ning tablettide katted ravimivormi mehaaniliste omaduste uurimiseks.

Uurimusega selgus, et ligniini ja lignotselluloosi füsikokeemilised ja funktsionaalsusega seotud omadused on sellised, et neid biomaterjale sobib farmaatsias kasutada abiainetena.